

KORKU

(Reşat ÖNDER)

Korku, insanın ezeli ve temel duygusudur.¹ İslam Dini'nde Allah korkusu Allah sevgisinden öndedir diyenler vardır. Fakat bu korku, belli bir bilgi seviyesinin kazanılmış olmasının sonunda oluşacak korku olmalıdır.² Gönül büyüklerinin sözünü ettikleri korku, tipik bir korkudur, onu eşkıyadan korkmakla bir tutmamak gerekir.³ Diğer bir deyişle Allah'tan korkmak, O'nun dışındaki şeylerden korkmaya benzemez. Onun benzeri olmadığı gibi O'ndan korkmanın da benzeri yoktur. Öteki korkulardan farklı olarak Allah korkusunun kaynağı ve hedefi aynıdır. **Bağdatlı Veli Nûri** (295/907) bu korkuyu "**Rabden Rabbe**" diye tanımlamıştır. Allah korkusu, insanlığın en büyük ve değişmez korkusu olan ölüm korkusundan da farklıdır.⁴

Kur'an ve hadislerde korku mistik bir açıdan ele alındığını ve bu korkunun ümit ile dengelenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.⁵ Kur'an-ı Kerim'de korku kelimesi derecelerini ve içeriklerini vurgulanması bakımından farklı kelimelerle ortaya konmuştur.⁶

A- Ayetlerde Korku

Kur'an'da korkudan bahseden ayetler, korkunun varlığını çeşitli ilişkiler kurarak dikkati çekmektedir. Biz sadece bir kısmına değineceğiz.

1.Korku - İbadet İlişkisi

Allah Kur'an'da Peygambere emrederek şöyle buyurmaktadır:

*"De ki: Ben Peygamberlerin ilk defa geleni değilim. Bana ve size ne yapılacağını da bilmem. Ben sadece bana vahyedilene uyuyorum, ve ben apaçık uyarıcıdan başkası değilim."*⁷

Ayet, çok çekici prensipleri içermektedir. Allah'tan aldığı vahyi yaşayan ve bu vahyi insanlara aktaran, sonra onu yaşayışları ve sözleriyle beyan eden, örneklendiren bir Peygamber dahi Allah'ın cezalandırmasından mutlak manada emin olmadığını öğrenmekteyiz. **Hiç bir şey Allah'ın gazabından emin kılamaz.** Tek şey hariç, o da Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınarak Allah'ın rahmetine, lütfuna sığınmaktır.

İbadet eden Allah'a yönelmiştir. Allah'ı bilen O'ndan başkasına güvenemez, başkasına güvenmemek önce nefisine güvenmemeyi gerektirir. Kul, kulluğunun niteliklerinden olan ibadete güvenince, Allah'ına ortak tanımış olur.

¹ ÖZTÜRK, Yaşar Nuri; Kur'an ve Sünnete Göre Tasavvuf, 6.baskı, Yeni boyut, İstanbul, 1995, s. 321.

² BİLGİN-SELÇUK; a.g.e., s.47-48.

³ ÖZTÜRK, Tasavvuf a.g.e, s.322.

⁴ ÖZTÜRK, Tasavvuf a.e, s.321.

⁵ Geniş bilgi için bakz. (ÖZTÜRK, Tasavvuf, s.321-322; ATEŞ, Süleyman; İslam Tasavvufu, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul,1992, s. 404-414.)

⁶ Kelimeler için bakz. (ISFEHANİ, Müfredat Müfehriiz aynı kelime köklerinden)

⁷ Kur'an (46) Ahkaf 9.

İbadetler O'nunla ilişki elde etmek için yapılır. Onun yanında ikinci dayanak bulmak için değil.⁸ Korku namazının literatürümüze girmesi buna en güzel delildir.⁹

2.Korku - İlim İlişkisi

Allah Kur'an'da: *"Kulları içinde ancak bilginler Allah'tan gereğince korkarlar"*¹⁰ buyurmaktadır.

Kur'an imanını bir beyyine üzerine olma hali gördüğünden ve bilgisizliği körlük kabul ettiğinden, Allah'ı tanıma bahtiyarlığını, öncelikle bilginlerin nasibi olarak göstermiştir.¹¹ Çünkü Kur'an'a göre *"Bilenlerle bilmeyenler bir olmaz"*¹² *"Körle gören aynı değildir"*.¹³

İmanın fazileti, ilmin fazileti ile dir. Amellerin değeri, ilme dayanmaları oranındadır.¹⁴ Nitekim Allah şöyle buyurmaktadır: *"Eğer gerçekten inanan insanlar iseniz kendisinden korkmanıza en layık olan Allah'tır."*¹⁵

Allah, başka bir ayette cehaletten kaynaklanan korkuya işaretler: *"Onların kalplerinde sizin korkunuz Allah'inkinden fazladır. (Allah'tan çok sizden korkarlar). Böyledir, çünkü onlar anlamaz bir topluluktur"*¹⁶ buyurmaktadır.

3.Korku, Davranış ve Dua ilişkisi

Korkunun davranışa etkisi büyüktür. Kaçış veya sığınmayı getirir. Sığınmada boyun eğmeyi, eman dilemeyi ve dileği doğurur. Nitekim Allah: *"Gerçekten onlar, hayır işlere koşarlar, umarak ve korkarak bize dua ederlerdi ve bize derin saygı gösterirlerdi"*¹⁷ buyurmaktadır.

Ayette, Allah'tan duyulan korkunun dünyada güzel, hayırlı davranışlara götürür. Davranışların maksadını unutmamak için ümit ve korku dengesini yakalayarak dua edilir. **Secde süresinde:** *"Yanları yataklardan uzaklaşır (gece teheccüd namazı kılmak için yanlarını yataklarından ayırıp kalkarlar) korkarak ve umarak Rabbine dua ederler ve kendilerine verdiğimiz rızıktan hayır için harcarlar"*¹⁸ deniyor.

4.Korku - Ümit Dengesi

Allah'ın rahmeti her şeyi kaplamıştır.¹⁹ Allah kendinden ümit kesilmemesi gerektiğini şöyle beyan eder: *"De ki nefislerine karşı aşırı giden kullarım,*

⁸ ÖZTÜRK, K.ve S. Göre Tasavvuf, s.326.

⁹ DİHLEVÎ, Şah Velîyullah; Hüccetüllahî'l-Bâlîğa, (ter: Dr. Mehmet Erdoğan), İz Yayıncılık, İstanbul, 1994, c.2, s.70-71; BİLMEN, Ö. Nasuhi; Büyük İslam İlmihali, Akçağ Yay. s.194.

¹⁰ Kur'an (35) Fatır 28.

¹¹ ÖZTÜRK, Yaşar Nuri; Kur'an'daki İslam, 6.baskı, Yeni boyut, İstanbul, 1994, s.152.

¹² Kur'an (39) Zümer 9.

¹³ Kur'an (35) Fatır 19

¹⁴ ATEŞ, Tasavvufu a.g.e., s.557.

¹⁵ Kur'an (9) Tevbe 13.

¹⁶ Kur'an (59) Haşr 13.

¹⁷ Kur'an (21) Enbiya 90.

¹⁸ Kur'an (32) Secde 16.

¹⁹ Kur'an (7) A'raf 156.

Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar. Çünkü o çok bağışlayan, çok esirgeyendir".²⁰ Yalnız Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz.²¹

Korku ümit dengesi dosdoğru yolda "**sırat-ı müstekim**" de²² yürümeyi sağlar. Dini korkunun şiddetle yaşanması (sapıtma endişesi) kaçınılması mümkün olmayan bir şeydir.²³ Aşırı güvende kulluğu ihmale götürür.

Güzele, hayra, doğruya yönelmede aksiyonu, bazen ümit bazen korku tarafından döllendir.²⁴

---

²⁰ Kur'an (39) Zümer 53.

²¹ Kur'an (4) Nisa 48,116.

²² Kur'an (10) Yunus 25.

²³ KEHRER, Günter; ROBERTSON, Roland; DURKHEİM, Emile; Din Sosyolojisi, (terc: M. Emin Köktaş, Abdullah Topçuoğlu), Vadi Yay. Ankara, 1996, s.26.

²⁴ ÖZTÜRK, Tasavvuf a.g.e., s. 324.